

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого**

**Кафедра цивільного процесу**

**ПРОГРАМА**  
**навчальної дисципліни**  
**«Застосування Європейської конвенції з прав людини в цивільному**  
**судочинстві»**  
**(варіативна)**

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2020

Програма навчальної дисципліни «Застосування Європейської конвенції з прав людини в цивільному судочинстві»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії)

Розробник:

Цувіна Тетяна Андріївна, доцент кафедри цивільного процесу, к.ю.н., доцент

Затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу протокол № 9  
від «26» червня 2020 р.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ Костянтин ГУСАРОВ

## Зміст

1. Вступ .....	4
2. Опис навчальної дисципліни .....	9
3. Зміст програми навчальної дисципліни .....	10
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни .....	13
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять... <b>Error!</b>	<b>Bookmark not defined.</b>
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти <b>Error! Bookmark not defined.</b>	<b>Error! Bookmark not defined.</b>
4.3. Освітні технології та методи навчання .....	<b>Error! Bookmark not defined.</b>
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	<b>Error! Bookmark not defined.</b>
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	17
4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни .....	<b>Error!</b>
<b>Bookmark not defined.</b>	
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни..	20
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей .....	23
Додаток 3. Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями в програмі навчальної дисципліни.....	26

## 1. Вступ

Навчальна дисципліна «Застосування Європейської конвенції захисту прав людини у цивільному судочинстві» є варіативною дисципліною.

Метою навчальної дисципліни «Застосування Європейської конвенції захисту прав людини у цивільному судочинстві» є здобуття аспірантами фундаментальних знань категорій цивільного судочинства через призму положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (надалі – ЄКПЛ), оволодіння навичками тлумачення норм цивільного процесуального права з врахуванням природи та змісту рішень Європейського суду з прав людини та правильного їх застосовування при вирішенні конкретних справ, формування у аспіранта здатностей до наукового аналізу впливу ЄКПЛ на розвиток цивільного судочинства.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Застосування Європейської конвенції захисту прав людини у цивільному судочинстві» відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є: засвоєння впливу фундаменталізації прав людини на формування європейських стандартів у сфері захисту прав людини, з'ясування поняття європейських стандартів цивільного судочинства, їх сутнісних характеристик, джерел формування та впливу на порядок здійснення правосуддя на національному рівні; усвідомлення сутності права на справедливий судовий розгляд як першооснови європейських стандартів цивільного судочинства; засвоєння внутрішньої структури права на справедливий судовий розгляд та складових кожного його елементу.

Навчальна дисципліна «Застосування Європейської конвенції захисту прав людини у цивільному судочинстві» входить до ядра освітньо-професійної програми за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти і спрямована на формування фахових компетентностей за ступенем вищої освіти “доктор філософії” за галуззю знань 08 “Право”. Її вивчення сприяє набуттю майбутніми фахівцями поглибленого знання щодо сутності та складових права на справедливий судовий розгляд, закріпленого в п. 1 ст. 6 ЄКПЛ та

вироблених в практиці ЄСПЛ, а також навичок застосування міжнародних стандартів інших матеріальних конвенційних прав у цивільному судочинстві, оволодіння навичками синхронізації європейських стандартів цивільного судочинства з національним порядком здійснення правосуддя у цивільних справах, правильного тлумачення та оцінки відповідності цивільного судочинства європейських стандартів цивільного судочинства тощо. При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з такої дисципліни-пререквізиту, як “Актуальні проблеми науки цивільного процесуального права”.

При вивченні навчальної дисципліни «Застосування Європейської конвенції захисту прав людини у цивільному судочинстві» у аспірантів мають бути сформовані такі предметні компетентності як:

ПК-1. Уміння розкривати вплив фундаменталізації прав людини на формування європейських стандартів цивільного судочинства;

ПК-2 Знання механізму гармонізації та уніфікації національних правових систем та вироблення єдиного наднаціонального підходу щодо розуміння сутності та складових права на справедливий судовий розгляд

ПК-3. Знання та розуміння механізмів імплементації європейських стандартів цивільного судочинства в національну правову систему;

ПК-4 Уміння визначати правову природу права на справедливий судовий розгляд та усвідомлювати наслідки, які з цього випливають

ПК-5 Уміння чітко розмежовувати вимоги, що відносяться до різних складових права на справедливий судовий розгляд;

ПК-6. Здатність розкривати зміст принципу верховенства права через призму європейських стандартів цивільного судочинства;

ПК-7 Здатність оцінювати дотримання принципу пропорційності та досягнення мети цивільного судочинства у справах, в яких зачіпаються державні інтереси;

ПК-8. Уміння на сайті ЄСПЛ віднайти рішення, в якому наявне тлумачення окремих складових п. 1 ст. 6 ЄКПЛ;

ПК-9 Уміння працювати з рішеннями ЄСПЛ, перекладаючи їх зміст та основні положення відповідно до прийнятої в науці цивільного процесуального права термінології;

ПК-10 Уміння відшукати інформацію, що відображає специфіку відповідного стандарту цивільного судочинства, в масиві рішень ЄСПЛ;

ПК-11 Уміння застосовувати положення ЄКПЛ та практики ЄСПЛ при розгляді цивільних справ в порядку цивільного судочинства;

ПК-12 Здатність аналізувати конкретні процесуальні ситуації через призму дотримання європейських стандартів цивільного судочинства;

ПК-13 Здатність доводити необхідність дотримання того чи іншого європейського стандарту цивільного судочинства в конкретній ситуації;

ПК-14 Здатність, аналізуючи наявну практику ЄСПЛ, відшукувати нові положення, на підставі яких можуть бути сформовані нові чи субсидіарні стандарти цивільного судочинства;

ПК-15 Здатність при складанні процесуальних документів у цивільних справах посилаючись на європейські стандарти цивільного судочинства;

ПК-16 Уміння аналізувати практику розгляду справ національними судами з точки зору дотримання ними європейських стандартів цивільного судочинства

ПК-17 Знання особливостей поведінки судді під час розгляду справи з метою формування стандартів суддівської етики

ПК-18 Знання критеріїв, що враховуються під час оцінки наявності ефективного засобу юридичного захисту

ПК-19 Здатність пропонувати запровадження змін до існуючого порядку цивільного судочинства виходячи з наявних європейських стандартів цивільного судочинства;

ПК-20 Знання механізму дії пілотних рішень ЄСПЛ на національну практику судочинства.

ПК-21 Знання особливостей провадження у справах за виключними обставинами на підставі п. 2 ч. 3 ст. 423 ЦПК як механізм поновлення

провадження у справі на внутрішньодержавному рівні у зв'язку з рішенням ЄСПЛ

ПК-22 Знання заходів загального та індивідуального характеру як способів виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Експлікація загальних і професійних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1).

У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1 Демонструвати знання й розуміння механізму гармонізації та уніфікації національних правових систем та вироблення єдиного наднаціонального підходу щодо розуміння сутності та складових права на справедливий судовий розгляд;

РНС НД – 1.2 Інтерпретувати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації в сфері захисту прав людини та визначати основні напрямки змін цивільного процесуального законодавства виходячи з наявних європейських стандартів цивільного судочинства

РНС НД – 1.3. Аналізувати вплив фундаменталізації прав людини на формування європейських стандартів цивільного судочинства;

РНС НД – 1.4. Демонструвати знання та розуміння механізмів імплементації європейських стандартів цивільного судочинства в національну правову систему;

РНС НД – 1.5. Аналізувати правову природу права на справедливий судовий розгляд та усвідомлювати наслідки, які з цього випливають;

РНС НД – 1.6. Аналізувати методологічні аспекти взаємодії науки цивільного процесуального права, ЄКПЛ та практики ЄСПЛ;

РНС НД – 2.1. Розкривати зміст принципу верховенства права через призму європейських стандартів цивільного судочинства

РНС НД – 2.2. Визначати дотримання принципу пропорційності при запровадженні обмежень права на доступ до правосуддя на національному рівні

РНС НД – 2.3. Інтерпретувати зміст кожного окремого елементу права на справедливий судовий розгляд та їх сукупності;

РНС НД – 2.4. Інтерпретувати наявну практику ЄСПЛ, відшуковуючи нові положення, на підставі яких можуть бути сформовані нові чи субсидіарні стандарти цивільного судочинства

РНС НД – 2.5. Аналізувати конкретні процесуальні ситуації через призму дотримання європейських стандартів цивільного судочинства

РНС НД – 2.6. Демонструвати уміння аналізувати практику розгляду справ національними судами з точки зору дотримання ними європейських стандартів цивільного судочинства

РНС НД – 2.7. Демонструвати уміння застосовувати положення ЄКПЛ та практики ЄСПЛ при розгляді цивільних справ в порядку цивільного судочинства

РНС НД – 2.8. Демонструвати уміння складати процесуальні документи у цивільних справах з посиланням на необхідність дотримання європейських стандартів цивільного судочинства

РНС НД – 2.9. Здійснювати стартап проектування порядку розгляду справ в порядку цивільного судочинства в контексті дотримання європейських стандартів цивільного судочинства

РНС НД – 2.10. Виявляти розбіжності між нормами процесуального законодавства та європейськими стандартами цивільного судочинства

РНС НД – 2.11. Аналізувати системні помилки, виявлені ЄСПЛ, та способи їх усунення на національному рівні

РНС НД – 2.12. Здійснювати правовий копланс щодо пошуку інформації, що відображає специфіку відповідного стандарту цивільного судочинства

РНС НД – 2.13. Демонструвати знання правил поведінки судді під час розгляду справи відповідно до стандарту суддівської етики

РНС НД – 2.14. Визначати критерії, на підставі яких визнається наявність ефективного засобу юридичного захисту на рівні відповідної правової системи



РНС НД – 3.1 визначати особливості провадження у справах за виключними обставинами на підставі п. 2 ч. 3 ст. 423 ЦПК як механізм поновлення провадження у справі на внутрішньодержавному рівні у зв'язку з рішенням ЄСПЛ

РНС НД – 3.2 Розуміти особливості заходів загального та індивідуального характеру як способів виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією освітньо-професійної програми визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

Навчальна дисципліна «Застосування Європейської конвенції захисту прав людини у цивільному судочинстві» складається з трьох модулів: Модуль 1. “Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та її застосування в цивільному судочинстві”, Модуль 2. “Стандарти справедливого судового розгляду, вироблені ЄСПЛ”, Модуль 3 “Проблеми виконання рішень ЄСПЛ на національному рівні”.

## 2. Опис навчальної дисципліни

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС: 7,0 Кількість модулів: 3 Загальна кількість годин: 210 Тижневих годин: 4	Рівень освіти – третій (доктор філософії) Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність–081 «Право»	Варіативна <b>Модуль 1</b> Лекції: 10 Практичні заняття: 6 Самостійна робота: 44 <b>Модуль 2</b> Лекції: 18 Практичні заняття: 10 Самостійна робота: 62 <b>Модуль 3</b> Лекції: 12 Практичні заняття: 4 Самостійна робота: 44 Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит).

### 3. Зміст програми навчальної дисципліни

Викладення змісту програми навчальної дисципліни здійснюється за модулями.

#### **МОДУЛЬ 1. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та її застосування в цивільному судочинстві**

*Еволюція прав людини та прийняття Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (надалі – ЄКПЛ). Формування уявлень про права і свободи людини та їх нормативне закріплення. Класифікація поколінь прав та свобод людини. Інтернаціоналізація прав людини та прийняття Загальної Декларації про прав людини. ЄКПЛ як регіональний наднаціональний документ захисту прав і свобод.*

*ЄКПЛ як джерело цивільного процесуального права. Ратифікація Україною ЄКПЛ. Співвідношення норм ЄКПЛ й національного законодавства. Структура ЄКПЛ й перелік прав, що нею гарантуються. Принципи тлумачення ЄКПЛ. ЄКПЛ як «живе» право, що постійно розвивається. Способи інтеграції норм ЄКПЛ в національну праву систему. Вплив ЄКПЛ на правозастосовну практику. Право на справедливий судовий розгляд (п. 1 ст. 6 ЄКПЛ) як підґрунтя для здійснення цивільного судочинства. Вплив протоколів до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод на порядок розгляду цивільних справ. Протокол № 1. Окремі аспекти «власності» в цивільному судочинстві. Протокол № 7. Поширення права на апеляційне оскарження на сферу цивільного судочинства.*

*Правовий статус Європейського суду з прав людини та загальна характеристика конвенційного механізму захисту прав людини та основоположних свобод. Створення ЄСПЛ. Підстави для реформування ЄСПЛ. Особливості оновленого ЄСПЛ та його повноважень. Юрисдикція ЄСПЛ. Право на звернення до ЄСПЛ. Вимоги до скарги, що подається до ЄСПЛ, та порядок її подання. Умови прийняття скарги до розгляду. Склад ЄСПЛ, уповноважений розглядати справи. Механізм дружнього врегулювання. Розгляд справи по суті. Загальнообов'язковість рішень ЄСПЛ.*

*Місце рішень ЄСПЛ серед джерел цивільного процесуального права.* Місце судової практики серед джерел цивільного процесуального права. Рішення ЄСПЛ як елемент судової практики. Прецедентний характер рішень ЄСПЛ. Рішення ЄСПЛ як джерело цивільного процесуального права. Пілотні рішення.

*Роль Ради Європи в гармонізації цивільного процесуального законодавства.* Органи Ради Європи в сфері захисту прав людини та їх компетенція. Правовий статус Європейської комісії з питань ефективності правосуддя та її структура. Повноваження Європейської комісії з питань ефективності правосуддя. Рекомендації та Резолюції Комітету міністрів Ради Європи як відтворення міжнародних стандартів у сфері судочинства.

*Критерії (умови) прийнятності скарг, що використовуються Європейським судом з прав людини, як фактор впливу на цивільне судочинство.* Критерій часу (ratione temporis). Критерій сутності або предмету спору (ratione materiae). Критерій особи або склад учасників справи (ratione personae). Критерій місця (ratione loci). Критерій вичерпання внутрішніх засобів правового захисту. Критерій шести місяців. Інші критерії (невідповідність квінтесенції європейського міжнародного договору, явна необґрунтованість або подання з метою зловживання правом на звернення з індивідуальною скаргою; анонімність; аналогічність по суті скарги, що вже вирішена ЄСПЛ та не містить нових фактів по справі тощо).

## **МОДУЛЬ 2. Стандарти справедливого судового розгляду, вироблені ЄСПЛ**

*Загальновизнані норми і принципи міжнародного права в практиці Європейського суду з прав людини.* Загальновизнані норми і принципи міжнародного права як принципи цивільного судочинства. Принцип верховенства права. Принцип права на суд. Принцип правової визначеності. Принцип пропорційності та субсидіарності.

*Право на доступ до правосуддя та умови його реалізації.* Необтяжений юридичними та економічними перешкодами доступ до суду. Право на доступ до правосуддя та його регулювання з боку держави. Право порушити

провадження у справі та отримати «вирішення» спору. Розумність розміру судових витрат. Надання особі, яка потребує, правової допомоги.

*Належна (справедлива) судова процедура та її складові.* Принцип змагальності та рівноправності сторін. Належне сповіщення та слухання. Прийняття до уваги доказів, отриманих законним шляхом. Обґрунтованість рішення. Невтручання держави в процес здійснення правосуддя.

*Особливості публічного розгляду цивільних справ.* Відкритий режим судових засідань. Усний розгляд. Публічне оголошення судових рішень.

*Незалежний та неупереджений «суд», створений на підставі закону як орган, уповноважений розглядати цивільні справи.* Суд як орган, уповноважений вирішувати питання факту і права. Правові підстави існування. Дотримання предметної, функціональної та територіальної юрисдикції. Дотримання порядку призначення складу суду. Зовнішня та внутрішня незалежність суддів. Об'єктивна та суб'єктивна неупередженість.

*Критерії визначення розумного строку судового розгляду.* Початок обчислення розумного строку та його закінчення. Складність справи. Поведінка заявника. Поведінка державних органів. Значущість для заявника питання, яке знаходиться на розгляді суду, або особливе становище сторони у процесі.

*Виконання судових рішень без надмірних зволікань як гарантія ефективності цивільного судочинства.* Виконання судових рішень як частина судового розгляду. Умови відповідальності держави за несвоєчасне виконання судових рішень.

*Право на ефективні засоби юридичного захисту.* Ефективність засобу юридичного захисту. Превентивні та компенсаторні засоби юридичного захисту. Критерії ефективності компенсаторного захисту.

**МОДУЛЬ 3. Проблеми виконання рішень ЄСПЛ на національному рівні.**

*Перегляд судових рішень за виключними обставинами на підставі п. 2 ч. 3 ст. 423 ЦПК як механізм поновлення провадження у справі на внутрішньодержавному рівні у зв'язку з рішенням ЄСПЛ.* Загальна

характеристика Рекомендації R (2000)2 Комітету міністрів щодо перегляду справ та поновлення провадження у справі. Право на подання заяви про перегляд судових рішень за виключними обставинами на підставі п. 2 ч. 3 ст. 423 ЦПК та порядок його реалізації. Процедура перегляду судових рішень за виключними обставинами на підставі п. 2 ч. 3 ст. 423 ЦПК. Повноваження Верховного Суду за результатами перегляду справи за виключними обставинами на підставі п. 2 ч. 3 ст. 423 ЦПК.

*Проблеми виконання рішень ЄСПЛ.* Комітет міністрів Ради Європи як орган контролю за виконанням рішень ЄСПЛ. Повноваження Комітету міністрів Ради Європи. Правовий статус резолюцій та рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи. Обов'язковість резолюцій та рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи та контроль за їх виконанням. Наслідки невиконання резолюцій та рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи. Заходи загального характеру як способи виконання рішень Європейського суду з прав людини. Структурні зміни до законодавства. Запровадження спеціальних механізмів виконання рішень ЄСПЛ. Заходи індивідуального характеру як способи виконання рішень ЄСПЛ. Рішення ЄСПЛ проти України як підстава для примусового виконання. Відшкодування шкоди. Поновлення порушеного права. Органи примусового виконання.

#### **4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни**

##### 4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.

Формами організації освітнього процесу є:

- навчальні заняття;
- самостійна робота студентів;
- контрольні заходи.

До видів навчальних занять відносяться:

- лекції;
- практичні, семінарські заняття;
- консультації.

## 4.2. Самостійна робота здобувачів

Самостійна робота – робота здобувача, яка планується та виконується відповідно до навчального плану за педагогічного керівництва, але без участі викладача. Вона спрямована на формування предметних компетентностей, поглиблення та розширення професійних знань; формування інтересу до навчально-пізнавальної діяльності; оволодіння навичками пошуку потрібної інформації; розвиток самостійності активності, відповідальності; розвиток пізнавальних властивостей майбутніх фахівців.

Під час самостійної роботи студент повинен самостійно опрацьовувати конспект лекцій, літературу, нормативні акти, судову практику до тем, що виносяться на лекції, семінарські та практичні заняття, здійснювати пошук та аналіз рішень Європейського суду з прав людини.

Формами самостійної роботи студентів є:

- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- реферування статей та окремих розділів монографій;
- підготовка до контрольних заходів;
- узагальнення судової практики за обраною тематикою та створення колекції судових рішень;
- пошук рішень Європейського суду з прав людини за певною проблематикою;
- підготовка тематичних презентацій;
- розробка кейсів;
- підготовка есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- підготовка доповідей;
- підготовка та публікація статей, тез тощо;
- підготовка коментаря до окремих статей ЦПК з врахуванням положень судової практики;

- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;
- здійснення самоконтролю знань студентів.

#### 4.3. Освітні технології та методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Застосування Європейської конвенції з прав людини в цивільному судочинстві» використовуються наступні освітні технології: проблемного навчання, аудіовізуальні, контекстного навчання, студоцентристського навчання, проектні тощо.

До методів навчання належать: дискусії, ділові ігри, виступи на круглих столах та конференціях, формування портфоліо, кейс-метод тощо.

#### 4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни:

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Застосування Європейської конвенції з прав людини в цивільному судочинстві» здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль відбувається в усній та письмовій формі. Усний контроль передбачає: індивідуальне опитування; вирішення практичних завдань; обговорення проблемних питань та формулювання способів подолання правових девіацій та колізій. В межах письмового контролю відбувається: вирішення тестових завдань; написання контрольних робіт; написання есе.

Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється викладачем у процесі вивчення певної частини навчальної дисципліни (теми, змістовного модуля тощо).

Компонентами оцінювання поточного контролю є:

- рівень знань за результатами семінарських і практичних занять, а також самостійної роботи;
- виконання контрольних заходів (відповідно до робочої навчальної програми);
- результати самостійної роботи студента залежно від погодженого з викладачем виду робіт.

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів підсумкового контролю відбувається наступним чином:

лекції - 0 балів;

семінарські заняття - 20 балів;

виконання завдань СРЗ - 5 балів;

педагогічний контроль (Модуль №1, Модуль №2 і Моділь № 3) - 5 балів x 3 = 15 балів;

іспит - 60 балів.

Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються в відомості по накопичувальним принципам і є підставою допуску до іспиту. Якщо здобувач набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше половини максимальної оцінки (60%) з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається. Підсумкова оцінка знань: 100 балів.

Рівень знань за результатами семінарських і практичних занять оцінюється за наступною шкалою відповідності:

<b>Оцінка</b>	<b>Діапазон балів</b>
2	0-3
3	3-9
4	10-16
5	17-20

Рівень знань за результатами виконання контрольних заходів оцінюється за наступною шкалою відповідності:

<b>Оцінка</b>	<b>Діапазон балів</b>
3	1-2
4	3-4
5	5

Рівень знань за результатами самостійної роботи оцінюється за наступною шкалою відповідності:



Оцінка	Діапазон балів
3	1-2
4	3-4
5	5

*Шкала підсумкової оцінки знань здобувачів*

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Застосування Європейської конвенції з прав людини у цивільному судочинстві» виставляється у залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
<b>A</b>	<b>Відмінно</b> – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
<b>B</b>	<b>Дуже добре</b> – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
<b>C</b>	<b>Добре</b> – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
<b>D</b>	<b>Задовільно</b> – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
<b>E</b>	<b>Достатньо</b> – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
<b>FX</b>	<b>Незадовільно</b> – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2	35 – 59

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

1. Нормативно-правові акти та судова практика:

- Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV

// Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492;

- Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод // Офіційний вісник України. – 2006. - № 32 (23.08.2006). - Ст. 2371;

- Де Сальвіа М. Прецеденты Европейского суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. / М. де Сальвіа. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. – 1072 с..

2. Підручники, навчальні посібники, монографії, статті тощо:

- Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2011. – 1352 с.;

- Комаров В. В. Право на справедливий судовий розгляд у цивільному судочинстві: навч. посіб. /В.В.Комаров, Н. Ю. Сакара. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2007. – 42 с.

- Європейський Суд з прав людини: організація, діяльність, процес : [навч.-практ. вид.] / М-во юстиції України ; відп. ред. В. В. Лутковська. - Київ : Праксіс, 2005. - 168 с.

- Тлумачення та застосування Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод Європейським судом з прав людини та судами України [Текст] : Навч. посіб.. / М. В. Мазур [та ін.] . - Луганськ : Луган. держ. ун-т внутр. справ, 2006. - 600 с.

- Антонович М. Еволюція поняття прав людини та проблема їх класифікації / М. Антонович// Наук. зап. – Т. 45. – Політ. Науки. – 2005. – С. 9-16.

- Афанасьев С.Ф. Право на справедливое судебное разбирательство и его реализация в российском гражданском судопроизводстве : монография / Под ред. д.ю.н., проф., засл. Деятели науки РФ М.А. Вукот. – М.: Юрлитинформ, 2009. – 296 м.

- Бельдяга С. [http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r\\_01/cgiirbis\\_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S)

21STR= Виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини [Текст] / С. Бельдяга // Юридичний журнал. - 2014. - N 11/12. - С. 43-51.

- Грабовська О. Застосування положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у цивільному процесі України [Текст] / Оксана Грабовська // Юридична Україна. - 2014. - N 8. - С. 64-69.

- Дудаш Т.І. [http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r\\_01/cgiirbis\\_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=) Практика Європейського суду з прав людини [Текст] / Т. І. Дудаш. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2013. - 368 с.

- Паліюк В.П. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. П. Паліюк. - Київ : Фенікс, 2004. - 264 с.

- Позовне провадження: монографія / В.В. Комаров, Д.Д. Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред.. В.В. Комарова. – Х.: Право, 2011. – 552 с.

- Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: Монографія / В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.; За заг. ред.. проф.. В.В. Комарова. – Х.: Харків юридичний, 2008. – 928 с.

- Прокопенко О.Б. Право на справедливий суд: концептуальний аналіз і практика реалізації: монографія / О.Б. Прокопенко. – Х.: ФІНН, 2011. – 248 с.

- Сакара Н.Ю. Захист права на справедливий судовий розгляд: проблеми та перспективи / Н.Ю. Сакара // Юрист України. – 2013. - № 2. – С. 57-62

- Сакара Н.Ю. Право на справедливий судовий розгляд та національна практика цивільного судочинства / Н.Ю. Сакара. – Право України. – 2011. - № 10. – С. 63-76

- Сакара Н.Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах: монографія / Н.Ю. Сакара. – Х.: Право, 2010. – 256 с.

- Ткачук С.О. Проблеми реалізації судової влади у цивільному судочинстві : монографія / О.С. Ткачук. – Х.: Право, 2016. – 600 с.

- Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / В.В. Комаров, К.В. Гусаров, Н.Ю. Сакара та ін.; за ред. В.В. Комарова. – Х.: Право, 2016. – 848 с.

- Цувіна Т.А. Незалежність суду як елемент права на суд у цивільному судочинстві [Текст] / Т. В. Цувіна // Юрист України : наук.-практ. журн. . - 2014. - N 2. - С. 101-109.

- Цувіна Т.А. Захист права на справедливий судовий розгляд упродовж розумного строку: практика Європейського суду з прав людини та досвід зарубіжних країн [Електронний ресурс] / Т. В. Цувіна // Теорія і практика правознавства : електрон. наукометр. фак. вид. Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого . - 2014. - N 1 (5). - С. 1-13

- Цувіна Т.А. Право на суд у цивільному судочинстві : монографія / Т.А. Цувіна. – Х.: Слово, 2015. – 281 с.

- Цувіна Т.А. Принцип верховенства права і права на суд / Т. А. Цувіна // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - № 12. – С. 28-32

- Шевчук С. Порівняльне прецедентне право з прав людини / С. Шевчук. – К.: Вид-во «Реферат», 2002. – 344 с.

- Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції. – Вид. 2-е, випр., доп. – К.: Реферат, 2007. – 848 с.

### 3. Інтернет-ресурси:

- <http://library.nulau.edu.ua> - бібліотека НУЮАУ

- <http://reyestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень

- <http://hudoc.echr.coe.int> – Офіційний сайт Європейського суду з прав

людини

**Додаток 1**

## **Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни**

Шифр та назва компетентностей за	Шифр та назва компетентностей з
----------------------------------	---------------------------------

спеціальністю і/або спеціалізацією	навчальної дисципліни
<b>ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)</b>	<b>ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни</b>
ЗК-1. Знання та розуміння предметної галузі і професії	ПК-3 Знання та розуміння механізмів імплементації європейських стандартів цивільного судочинства в національну правову систему
ЗК-2. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру	ПК-12 Здатність аналізувати конкретні процесуальні ситуації через призму дотримання європейських стандартів цивільного судочинства
	ПК-15 Здатність при складанні процесуальних документів у цивільних справах посилаючись на європейські стандарти цивільного судочинства
ЗК-3. Здатність продукувати нові ідеї (креативність)	ПК-19 Здатність пропонувати запровадження змін до існуючого порядку цивільного судочинства виходячи з наявних європейських стандартів цивільного судочинства
	ПК-6 Здатність розкривати зміст принципу верховенства права через призму європейських стандартів цивільного судочинства
ЗК-7. Уміння працювати в міждисциплінарній сфері	ПК-11 Уміння застосовувати положення ЄКПЛ та практики ЄСПЛ при розгляді цивільних справ в порядку цивільного судочинства
ЗК-8. Уміння розуміти великі обсяги інформації і критично-конструктивно її оцінювати	ПК-10 Уміння відшукати інформацію, що відображає специфіку відповідного стандарту цивільного судочинства, в масиві рішень ЄСПЛ
ЗК-9. Уміння спілкуватися іноземною мовою, використовуючи відповідну термінологію в певній предметній галузі	ПК-9 Уміння працювати з рішеннями ЄСПЛ, перекладаючи їх зміст та основні положення відповідно до прийнятої в науці цивільного процесуального права термінології
ЗК-12. Уміння виявляти й використовувати джерела інформації (бібліографії, документи, web-сайти)	ПК-8 Уміння на сайті ЄСПЛ віднайти рішення, в якому наявне тлумачення окремих складових п. 1 ст. 6 ЄКПЛ
ЗК-13. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної діяльності	ПК-7 Здатність оцінювати дотримання принципу пропорційності та досягнення мети цивільного судочинства у справах, в яких зачіпаються державні інтереси
ЗК-14. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти	ПК-13 Здатність доводити необхідність дотримання того чи іншого європейського стандарту цивільного судочинства в конкретній ситуації
ЗК-15. Здатність до безперервної самоосвіти та самовдосконалення	ПК-14 Здатність, аналізуючи наявну практику ЄСПЛ, відшукувати нові положення, на підставі яких можуть бути сформовані нові чи субсидіарні стандарти

	цивільного судочинства
<b>ФКС – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)</b>	
ФКС-1. Уміння розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення наукових досліджень та впровадження інновацій	ПК-5 Уміння чітко розмежовувати вимоги, що відносяться до різних складових права на справедливий судовий розгляд
ФКС-2. Уміння орієнтуватися в проблемах юридичної науки	ПК-1 Уміння розкривати вплив фундаменталізації прав людини на формування європейських стандартів цивільного судочинства
	ПК-4 Уміння визначати правову природу права на справедливий судовий розгляд та усвідомлювати наслідки, які з цього випливають
ФКС-7. Знання механізму інтернаціоналізації права в умовах глобалізації	ПК-2 Знання механізму гармонізації та уніфікації національних правових систем та вироблення єдиного наднаціонального підходу щодо розуміння сутності та складових права на справедливий судовий розгляд
ФКС-10. Знання особливостей стартап проектування	ПК-17 Знання особливостей поведінки судді під час розгляду справи з метою формування стандарту суддівської етики
ФКС-11. Уміння інтерпретувати юридичну діяльність і соціально-правовий досвід як основних компонентів змісту юридичної практики	ПК-16 Уміння аналізувати практику розгляду справ національними судами з точки зору дотримання ними європейських стандартів цивільного судочинства
ФКС-12. Знання механізмів оцінки ефективності юридичної практики за видами юридичної діяльності	ПК-18 Знання критеріїв, що враховуються під час оцінки наявності ефективного засобу юридичного захисту
ФКС-14. Знання механізмів вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні суспільних відносин	ПК-20 Знання механізму дії пілотних рішень ЄСПЛ на національну практику судочинства
<b>ФКП – фахові компетентності за профілем (спеціалізацією) (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)</b>	

## Додаток 2

**Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей**

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
<b>РНС – результати навчання за спеціальністю (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)</b>		
РНС-1 Здатність продемонструвати знання й розуміння юриспруденції в сучасному наукознавстві	1	РНС НД – 1.4. Демонструвати знання та розуміння механізмів імплементації європейських стандартів цивільного судочинства в національну правову систему
РНС-2. Здатність продемонструвати знання й розуміння проблематики глобалізації та формування сучасних правових систем	1	РНС НД – 1.1. Демонструвати знання й розуміння механізму гармонізації та уніфікації національних правових систем та вироблення єдиного наднаціонального підходу щодо розуміння сутності та складових права на справедливий судовий розгляд
РНС-3 Проаналізувати детермінант розвитку правової теорії	1.	РНС НД – 1.3. Аналізувати вплив фундаменталізації прав людини на формування європейських стандартів цивільного судочинства
	1.	РНС НД – 1.5. Аналізувати правову природу права на справедливий судовий розгляд та усвідомлювати наслідки, які з цього випливають
РНС-4. Проаналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної науки і юридичної практики	1.	РНС НД – 1.6. Аналізувати методологічні аспекти взаємодії науки цивільного процесуального права, ЄКПЛ та практики ЄСПЛ
РНС-5. Інтерпретувати феномен юридичної практики як об'єкта науково-правових досліджень в юриспруденції	2.	РНС НД – 2.3. Інтерпретувати зміст кожного окремого елементу права на справедливий судовий розгляд та їх сукупності
	2.	РНС НД – 2.4. Інтерпретувати наявну практику ЄСПЛ, відшукуючи нові положення, на підставі яких можуть бути сформовані нові чи субсидіарні стандарти цивільного судочинства

PHC-6. Здатність продемонструвати уміння формулювати нові гіпотези та наукові проблеми в галузі права, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження	2.	PHC НД – 2.1. Здатність розкривати зміст принципу верховенства права через призму європейських стандартів цивільного судочинства
PHC-8. Проаналізувати особливості інноваційної діяльності і інноваційного менеджменту у правовій сфері	2.	PHC НД – 2.5. Аналізувати конкретні процесуальні ситуації через призму дотримання європейських стандартів цивільного судочинства
PHC-10. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики	2.	PHC НД – 2.2. Визначати дотримання принципу пропорційності при запровадженні обмежень права на доступ до правосуддя на національному рівні
	2.	PHC НД – 2.14 Визначати критерії, на підставі яких визнається наявність ефективного засобу юридичного захисту на рівні відповідної правової системи
PHC-11. Здатність продемонструвати знання та розуміння прикладних аспектів правової герменевтики	2.	PHC НД – 2.6. Демонструвати уміння аналізувати практику розгляду справ національними судами з точки зору дотримання ними європейських стандартів цивільного судочинства
	2.	PHC НД – 2.7. Демонструвати уміння застосовувати положення ЄКПЛ та практики ЄСПЛ при розгляді цивільних справ в порядку цивільного судочинства
	2.	PHC НД – 2.8. Демонструвати уміння складати процесуальні документи у цивільних справах з посиланням на необхідність дотримання європейських стандартів цивільного судочинства
PHC-13. Інтерпретувати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації та визначати правові механізми реалізації права в різних правопорядках та юрисдикціях	1.	PHC НД – 1.2. Інтерпретувати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації в сфері захисту прав людини та визначати основні напрямки змін цивільного процесуального законодавства виходячи з наявних європейських стандартів цивільного судочинства
PHC-15. Здійснювати стартап проектування в правовій сфері.	2.	PHC НД – 2.9. Здійснювати стартап проектування порядку розгляду справ в порядку цивільного судочинства в контексті дотримання європейських стандартів цивільного судочинства
PHC-17. Проаналізувати обумовленість девіацій у правовій сфері	2.	PHC НД – 2.10. Виявляти розбіжності між нормами процесуального законодавства та європейськими стандартами цивільного судочинства



	2.	РНС НД – 2.11. Аналізувати системні помилки, виявлені ЄСПЛ, та способи їх усунення на національному рівні
РНС-18. Здійснювати правовий комплаєнс в межах професійних обов'язків.	2.	РНС НД – 2.12. Здійснювати правовий комплаєнс щодо пошуку інформації, що відображає специфіку відповідного стандарту цивільного судочинства
РНС-19. Здатність демонструвати знання й розуміння діяти відповідно до вимог юридичної деонтології у професійній діяльності.	2.	РНС НД – 2.13. Демонструвати знання правил поведінки судді під час розгляду справи відповідно до стандарту суддівської етики

